

TUKEVALLA OTTEELLA -
Näyttötutkintoon tähtäävän maahanmuuttajaopiskelijan
tukitoimien mallintaminen
Turun ammatti-instituutissa

Mia Haapasaari

Kehittämishankeraportti
Marraskuu 2006

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Haapasaari, Mia	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 35	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi TUKEVALLA OTTEELLA – näyttötutkintoon tähtäävän maahanmuuttajaopiskelijan tukitoimien mallintaminen Turun ammatti-instituutissa		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, opinto-ohjaaja-koulutus		
Työn ohjaaja(t) Virtanen, Riitta		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Kehityshankkeessa kuvataan näyttötutkintoon tähtäävälle maahanmuuttajaopiskelijalle suunnattujen tukitoimien kehittämistyötä Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksessa. Työssä käsitellään Opetushallituksen vuonna 2005 rahoittaman Tukeva ote- nimisen projektin suunnittelutyötä ja tukitoiminnan toteuttamista.</p> <p>Alun teorialuvussa kartoitetaan maahanmuuttajaopiskelijoiden osallistumista ammatillisiin opintoihin Suomessa, sekä opetushallinnon taholta tulevia määräyksiä ja säännöksiä, jotka koskevat maahanmuuttajan asemaa suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Lisäksi tarkastellaan lyhyesti ammatillista koulutusta ja ammatillisten opintojen suorittamista tukevien toimintojen kuvausta Turun kotouttamisohjelmassa.</p> <p>Kolmannessa luvussa kuvataan keväällä 2005 alkanutta Tukeva ote –projektia. Sen tarkoituksena oli tukea Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen maahanmuuttajaopiskelijoita eri yksiköissä ja luoda malli jatkuvalla tukitoiminnalla. Tutkimusaineisto koostuu tukitoimintaan ja sen kehittämistyöhön osallistuneiden opettajien raporteista ja kokemuksista kerätystä aineistosta. Aineistot kerättiin projektin työkokouksissa ja projektiin osallistuneiden opettajien henkilökohtaisten keskusteluiden aikana.</p> <p>Neljännessä luvussa esitetään projektin tuloksia ja tukitoimien toteuttamismalliehdotus. Suuren oppilaitoksen opettajien verkostoituminen onnistui hankkeen aikana ja henkilökunnan tietoisuus maahanmuuttaja opiskelijoiden tukimahdollisuuksista lisääntyi. Mallissa keskeiseksi osa-alueiksi nousi a) tukiresurssien varaaminen koulutuksen suunnitteluvaiheessa, b) opiskelijatiedonsiirto ja tiedotus, c) opiskelijan kielitaidon, oppimisvalmiuksien ja suomalaisen kulttuurin osaamiskartoitus, d) edelliseen kartoitukseen pohjautuvan Suomi-HOPS:in laatiminen, e) tukitoimien toteuttaminen ja f) arviointi. Tukitoimien toteuttamismalliehdotusta on mahdollista hyödyntää maahanmuuttajien ohjaus- ja tukipalvelujen kehittämistyössä ammatillisissa oppilaitoksissa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) näyttötutkinto, maahanmuuttajat, ohjaus- ja tukipalvelut, mallintaminen, aikuiskoulutus		
Muut tiedot		

Author(s) Mia Haapasaari	Type of Publication Development project report	
	Pages 35	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title HOLD ON! – Modelling Supportive Services for Immigrant Student Aiming to Competence-Based Qualification for Adults in Turku Vocational Institute		
Degree Programme Jyväskylä Polytechnic, Vocational Teacher Education College, Career-Counsellor studies		
Tutor(s) Riitta Virtanen		
Assigned by		
Abstract <p>This development project describes a creation work of guidance and supportive services for immigrant aiming at competence-based qualification for adults in Turku Vocational Institute. The work provides planning and organisation of a project called “Tukeva ote”, which was financed by the Finnish National Board of Education (FNBE) in 2005.</p> <p>In the theoretical chapter it is introduced a participation of the immigrants in the vocational education in Finland, and also the decrees and regulations dealing with the position of immigrants in the Finnish educational system given by the FNBE. Additionally it is reviewed shortly the references of vocational education and remedial activities to take a degree at vocational education mentioned in the integration program of the municipality of Turku.</p> <p>In the third chapter it is represented the “Tukeva ote” –project. The idea was to support the immigrant students in different departments of adult education and to generate a model for permanent supportive services. The research material is consisted of the reports and experiences of the teachers, who were taken part in organisation and development of supportive services. The material was collected during the meetings and personal discussions with the project participants.</p> <p>The results of the project and the suggestion of the supportive service model for immigrants are represented in the fourth chapter. In the course of the project it was succeeded in networking of the teachers of the large institute. Also the personnel became more aware of the supportive possibilities of the immigrant students. In the model the most crucial fields were a) accounting financial resources in planning of the educational budget, b) transference of the student data and information, c) mapping student’s knowledge of the Finnish language, learning skills and Finnish cultured, d) preparation of personal learning plan of the Finnish based on the previous mapping, e) implementation of supportive services and f) evaluation. This proposal of the model for implementation immigrant’s supportive services in adult education can be used as a tool for developing projects of the guidance and counselling services in vocational organisations.</p>		
Keywords competence-based qualifications for adults, immigrants, guidance and supportive services, model, adult education		
Miscellaneous		

SISÄLLYSLUETTELO

1. MAAHANMUUTTAJAOPISKELIJAN TUEN TARVE	5
2. MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLINEN KOULUTUS	7
2.1. Ammatillinen koulutus ja valmistava koulutus	7
2.2. Ammatillinen koulutus kunnan kotouttamisohjelmassa	9
2.3. Valtakunnalliset linjaukset ja kehittämissuunnitelmat	10
2.4. Turun ammatti-instituutti ja monikulttuurisen oppilaitoksen haasteet	11
3. TUKEVA OTE -PROJEKTIN TUKITOIMET	13
3.1. Projektin tavoitteet	13
3.2. Tiedotus	14
3.3. Ongelmakentän määrittely ja hyvät käytännöt	15
3.4. Opiskelijan valinta tukipalveluihin	18
3.5. Tukipalvelut - tukiopetusta, ohjausta ja selkokielelle kääntämistä	20
4. TUKEVA OTE -PROJEKTIN TULOKSET	23
4.1. Verkostoituminen ja yhteistyön lisääntyminen	23
4.2. Tukitoimet opintopolulla	25
4.3. Tukitoimien resurssointi	26
4.4. Tukitoimintamalli - ehdotus	28
5. POHDINTA	28
Lähteet	31
Liite	35

1. Maahanmuuttajaopiskelijan tuen tarve

Äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvia aikuisopiskelijoita opiskelee kaikissa yksiköissä Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksessa. Arkipäivän opiskelussa nämä maahanmuuttajaopiskelijat kohtaavat usein kielellisiä, kulttuurisia ja sosiaalista kanssakäymiseen liittyviä haasteita. Myös kouluttajalta vaaditaan yhä enemmän osaamista, taitoa ja tietoa eri kulttuuritaustan omaavien opiskelijan kohtaamisessa sekä monikulttuuristen opiskelijaryhmien opetuksen toteuttamisessa ja ohjauksen järjestämisessä.

Maahanmuuttajaopiskelijoiden määrän kasvu ja integroitujen ammatillisten opiskelijaryhmien arkipäiväistyminen on synnyttänyt monenlaisia haasteita opetuksen järjestäjälle ja koulutuksen kehittämiseksi. Ammatillisen aikuisopetuksen henkilökohtaistamisen toteuttamiseen on Turun ammatti-instituutissa valmistauduttu monissa opettajille ja muulle henkilökunnalle järjestettävissä tiedotustilaisuuksissa ja koulutuksissa. AiHe –projektin kautta opiskelijan aikaisemman kokemuksen huomioiminen ja opiskelijan ohjauksen tärkeys on korostunut. AiHe -projektin tavoitteena on kehittää näyttötutkintoihin valmistavan koulutuksen ja näyttöjen järjestämisen henkilökohtaistamisen uusia malleja ja välineitä (katso lisää www.oph.fi/nayttotukinnot/aihe). Kouluttajalta vaaditaankin uudenlaista tietoa, taitoa, kulttuurillista tuntemusta ja sensitiivisyyttä, jotta maahanmuuttajaopiskelijan kotimaassaan suoritettujen tutkintojen ja työkokemusten kautta saavutetun taidon ja osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen onnistuisi. Tämän tietotaidon kehittymistä voidaan edistää moniammatillisessa yhteistyössä ja monikulttuurisuuskoulutuksilla.

Tukevalla otteella -kehittämisshanke keskittyy tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan maahanmuuttajan ohjauksen henkilökohtaistamiseen Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksessa. Maahanmuuttajaopiskelijoiden opettajat ja opiskelijat itse painivat ammatillisissa koulutuksissa hyvin erilaisten haasteiden kanssa.

Kulttuuritaustasta johtuvat moninaiset ajattelumallit ja maailmankuvat, suomalaisesta opiskelumallista poikkeavat opiskelutavat ja –tottumukset saattavat vaikeuttaa opintojen etenemistä. Myös suomalaisen yhteiskunnan ja työelämän toimintaperiaatteiden heikko tuntemus sekä puutteellinen kielitaito aiheuttavat usein yhteentörmäyksiä eri oppimisympäristöissä. Pahimmassa tapauksessa nämä saattavat johtaa opintojen keskeytyksiin.

Lähes jokaisessa Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen eri yksikössä ohjaavat opettajat toimivat jo työparina ammattiopettajien kanssa. Silti maahanmuuttajaopiskelijan erityisuentarpeisiin ei aina ole resursseja riittävästi. Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutukseen ei ole vielä kehitetty yhteistä toimintamallia maahanmuuttajaopiskelijoiden tukemiseksi. Siksi instituutissa lähdettiin suunnittelemaan hanketta, joka vastaisi tähän tarpeeseen. Opetushallitukselta saatiin hankeavustusta vuonna 2005 ja se mahdollisti Tukeva ote-projektin toiminnan aloituksen.

Tukeva ote-projektia hallinnoi Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen kansainvälisyys-yksikkö. Yksiköstä löytyy laaja-alaista monikulttuurista ja kielellistä asiantuntijuutta ja kokemusta eri kulttuureista tulleiden opiskelijoiden ohjauksesta ja opettamisesta. Kansainvälisyys yksikössä on jo vuodesta 1991 asti koulutettu maahanmuuttajaopiskelijoita (Kansainvälisyysyksikön kalvosarja). Yksikön henkilökuntaan on alusta asti kuulunut suomalaisen kotoutumisvaiheita itse läpikäyneitä maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä. Tukeva ote-projektin tarkoituksena oli hyödyntää tätä kansainvälisyysyksikön kulttuurillista, kielellistä ja ohjauksellista tietotaitoa näyttötutkintotavoitteisten koulutusten maahanmuuttajaopiskelijoiden tukemisessa. Päättävöitteena oli kehittää instituuttiin yhteistä maahanmuuttajaopiskelijan tukitoimintamallia.

Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksessa valmistuu vuoden 2006 aikana instituutin näyttötutkintojen henkilökohtaistamisstrategia, jonka yhtenä osana tulee olemaan kaikille maahanmuuttajaopiskelijoille tarjottavat tukitoimet

(Lehtinen 2006). Tukitoimissa hyödynnetään muun muassa Tukeva ote-projektin aikana kokeiltuja hyviä toimintamalleja. Maahanmuuttajaopiskelijan tukimallin tavoitteena on, että tulevaisuudessa ammatilliset aikuiskoulutukset ja niiden resurssit suunnitellaan niin, että integroitujen ryhmien maahanmuuttajaopiskelijoilla on yhtäläiset mahdollisuudet valtaväestöön kuuluvien kanssa onnistua hankkimaan ammatillinen pätevyys Suomessa.

2. Maahanmuuttajien ammatillinen koulutus

2.1. Ammatillinen koulutus ja valmistava koulutus

Suomessa maahanmuuttajien koulutus on laajentunut 1990-luvulla ja laajeneminen jatkuu edelleen kaksituhattaluvulla. Maahanmuuton lisääntyminen ja maahanmuuttajien hakeutuminen ammatilliseen koulutukseen ovat lisänneet tarvetta laajentaa koulutustarjontaa. Maahanmuuttajille tarkoitettua koulutusta järjestetään sekä opetusministeriön että työministeriön hallinnonalalla. (Koskimäki 2004, 10.)

Maahanmuuttajille tarkoitettua **ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta** on järjestetty seitsemän vuoden ajan (Aunola & Korpela, 5). Valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle riittävät kielelliset, kulttuurilliset ja muut tarvittavat valmiudet ammatillisiin opintoihin siirtymistä varten. Koulutuksen laajuus on 20-40 opintoviikkoa. Opintojen kokonaislaajuudesta noin puolet sisältää opetussuunnitelmien valtakunnallisten perusteiden mukaan kielellisten valmiuksien opintokokonaisuuden eli joko suomen tai ruotsin kielen opintoja. (Maahanmuuttajien ... 1999, 8.)

Valmistavaan koulutukseen osallistuu sekä nuoria että aikuisia maahanmuuttajia. Opetusministeriö antaa luvan koulutuksen järjestämiseen ja se on myönnetty tällä hetkellä 45:lle ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vuoden 2005 tilastojen mukaan valmistavassa koulussa opiskeli 966

maahanmuuttajaa. Myös Turun ammatti-instituutilla on oikeus järjestää valmistavaa koulutusta sekä nuorille että aikuisille. (Aunola & Korpela, 5.).

Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelee noin 4000 sellaista opiskelijaa, joiden äidinkieli on joku muu kuin suomi tai ruotsi. **Aikuisten ammatti- ja erikoisammattitutkintoon johtavassa koulutuksessa** näitä opiskelijoita on noin 950. Maahanmuuttajaopiskelijat ovat iältään usein keskiverto-opiskelijaa vanhempia. Toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen lisäksi maahanmuuttajaopiskelijoita on **näyttötutkintoon valmistavassa ammatillisessa koulutuksessa**.

Oppisopimuskoulutuksessa olevien maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrä on lisääntynyt suhteellisen hitaasti. Vuoden 2004 arvio on noin sata. (Koskinen 2004, 15.)

Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat voidaan valita ammatilliseen peruskoulutukseen joustavan valinnan kautta. Lähtökohtana on, että opiskelijoilla pitää olla riittävä opetuskielen taito. Koulutuksen järjestäjä voi mitata kielikokeella tai haastattelulla sellaisten hakijoiden kielitaidon, joiden äidinkieli on muu kuin opetuskieli. Hakija voidaan jättää valitsematta ammatilliseen peruskoulutukseen sillä perusteella, ettei hänellä ole valmiutta opetuskielen suulliseen ja kirjalliseen käyttämiseen ja ymmärtämiseen. (Koulutusopas 2006, 376.)

Ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelmien perusteet sisältävät määräykset maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetusjärjestelyistä. Maahanmuuttajaopiskelijoilla tulee olla samat ammatilliset tavoitteet kuin muillakin opiskelijoilla. Opetussuunnitelmaan tulee sisältyä maahanmuuttajaopiskelijoiden opetuksen järjestämissuunnitelma. Maahanmuuttajaopiskelijoiden oppimistulokset arvioidaan samalla tavalla kuin muidenkin opiskelijoiden. Tietoja ja taitoja pitää kuitenkin arvioida sellaisilla menetelmillä, että kielitaidon mahdollinen puutteellisuus ei heikennä arvosanaa. Ammatillisessa koulutuksessa olevien maahanmuuttajien opiskelua

on usein tarpeen tukea erityisjärjestelyin, jotta heidän kielitaitonsa paranee ja he selviäisivät paremmin opinnoissa. (Koskinen 2004, 16.)

2.2. Ammatillinen koulutus kunnan kotouttamisohjelmassa

Kunnan kotouttamisohjelman tarkoituksena on toimia konkreettisenä paikallistason toimintaa ohjaavana välineenä maahanmuuttajien palvelujen kehittämisessä. Kotouttamislain mukaan kunta laatii kotouttamisohjelman yhteistyössä työvoimaviranomaisen ja muiden viranomaisten sekä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Kotouttamislain perusteissa kotouttamisohjelman yhtenä päätavoitteena on, että maahanmuuttajat saisivat kielitaidon, jonka perusteella he voisivat työllistyä tai jatkaa opintoja. Tavoitteista valtaosa liittyy koulutukseen ja siksi ne haastavat kuntia ja koulutusorganisaatioita kehittämään uudenlaisia koulutuspalveluja (Päivärinne 2004, 24, 26.)

Turun kaupungin kotouttamisohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa marraskuussa 2001 ja siinä korostettiin koulutuksen ja ohjauksen merkitystä maahanmuuttajan kotoutumisen edistämiseksi (Ylikotila 2001). Kotouttamisohjelmassa kuvaillaan ammatillisen koulutuksen järjestämisen muotoja, maahanmuuttajille suunnattujen erityispalvelujen järjestämistä sekä annetaan ideoita toiminnan kehittämiseen. Turussa eri oppilaitokset järjestävät ammatillista koulutusta omaehtoisena, oppisopimuskoulutuksena ja työvoimapolitiittisena.

Maahanmuuttajien ammatillisiin opintoihin valmistavaa koulutusta järjestää Turun seudulla kolme oppilaitosta: Kaarinan sosiaalialan oppilaitos, Turun aikuiskoulutus keskus ja Turun ammatti-instituutti. Kotouttamisohjelmassa ehdotetaan toiminnan kehittämiseksi suomi toisena kielenä opetuksen lisäämistä ja vahvistamista, maahanmuuttajanuoren opiskelun tukemista oman äidinkielen oppimisessa, valmistavan koulutuksen lisäämistä ja

tukiopetuksen määrän nostamista. Erityisesti koulutuksesta pudonneita nuoria pitäisi ehdotuksen mukaan ohjata olemassa oleviin palveluihin ja nuorille suunnattuihin projekteihin jatkosuunnitelmien tekemiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Ylikotila 2001, 27.)

Turun kaupungin kotouttamisohjelmassa käsitellään lisäksi oppisopimuskoulutusta ja maahanmuuttajia. Turun kaupunki päättää vuosittain siitä, kuinka monta henkilöä otetaan kaupungin eri yksiköihin koulutettavaksi oppisopimusjärjestelmän kautta. Maahanmuuttajat voivat hakea oppisopimukseen samoin kriteerein kuin muut turkulaiset. Ongelmana on kuitenkin ollut maahanmuuttajien puutteellinen kielitaito ja työnantajan löytyminen. Näistä syistä Turun koulutoimi, kulttuuritoimi ja päivähoidon tahot suunnittelivat ja koordinoivat kymmenelle maahanmuuttajalle oppisopimuskoulutuksen vuonna 1999. Tällä tavoin saatiin järjestettyä halvemmilla kustannuksilla koko ryhmää palvelevaa koulutusta ja ohjausta. Kotouttamisohjelmassa ehdotettiin, että Turun kaupunki järjestäisi eri hallintokuntien yhteistyönä muutaman vuoden välein oppisopimuskoulutusta maahanmuuttajille. Tämä ei kuitenkaan ole toteutunut ehdotetulla tavalla (sic kirjoittajan kommentti). Lisäksi ehdotuksessa kiinnitettiin huomiota siihen, että oppisopimuksen kokonaiskustannuksiin budjetoitaisiin enemmän rahaa maahanmuuttajien oppisopimukseen. (Ylikotila 2001, 28).

2.3. Valtakunnalliset linjaukset ja kehittämissuunnitelmat

Opetusministeriössä laadittiin vuonna 2001 maahanmuuttopoliittiset linjaukset, joiden toimenpide-ehdotuksissa kiinnitetään huomiota opetuksen järjestämissuunnitelmien laatimiseen. Niissä kannustetaan oppilaitoksia ryhtymään toimenpiteisiin, joilla muun muassa maahanmuuttajaopiskelijoiden keskeyttämistä saadaan vähennettyä. Lisäksi halutaan varmistaa, että koulutukseen valitaan sellaisia opiskelijoita, joilla on riittävät kielelliset valmiudet suoriutua opinnoista. Oppisopimuksen osalta linjauksissa todetaan,

että Opetushallitus kehittää toimenpiteitä, joilla kannustetaan työnantajia ottamaan oppisopimuskoulutukseen nykyistä enemmän maahanmuuttajia, ja oppisopimuskoulutuksessa oleville maahanmuuttajille annetaan enemmän suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta ja oman äidinkielen opetusta. (Koskinen 2004, 18-19.)

Valtioneuvoston (4.12. 2003) hyväksymään opetusministeriön hallinnonalan koulutuksen ja yliopistoissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan vuosille 2003-2008 on ensimmäistä kertaa otettu omana kehittämiskohteena maahanmuuttajien koulutus. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa todetaan, että koulutuksessa tullaan panostamaan erityisesti maahanmuuttajaoppilaiden ja -opiskelijoiden riittävään suomen tai ruotsin kielen hallintaan, joka luo pohjan jatko-opinnoille ja mahdollistaa kotoutumisen suomalaiseen yhteiskuntaan. Maahanmuuttajien sijoittumista opintoihin ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen jälkeen tehostetaan. Erityisesti halutaan parantaa maahanmuuttajien mahdollisuuksia osallistua oppisopimuskoulutukseen. Maahanmuuttajaopiskelijoiden ammatillisen koulutuksen keskeyttämistä vähennetään tukiopetuksen ja tukihenkilöjärjestelyjen sekä omakielisen opetuksen avulla. (Koskinen 2004, 21.)

2.4. Turun ammatti-instituutti ja monikulttuurisen oppilaitoksen haasteet

Turun ammatti-instituutti on Suomen suurimpia toisen asteen oppilaitoksia, jossa perustutkinnon aloituspaikkoja on noin 1400. Nuorisoasteen ja aikuiskoulutuksen peruskoulutuksesta ammattiin valmistuu vuosittain yhteensä yli tuhat opiskelijaa (Hakuopas 2005, 4). Turun ammatti-instituutissa opiskeli lähes kuusisataa maahanmuuttajataustaista opiskelijaa vuonna 2005 (Volosatova, 2005). Instituutin aikuiskoulutuksessa heistä opiskeli yhteensä 420, joista tutkintotavoitteisissa koulutuksissa 279 (Vuoden 2005 mittaritietoja).

Aikuiskoulutuksessa opiskelijoiden erilaisuus on luonteenomaista (Maunonen-Eskelinen & al.2005, 269). He ovat hyvin eri ikäisiä, heillä on erilaiset ammatilliset ja koulutukselliset lähtökohdat, heillä on työ- ja elämäkokemusta, erilaiset maailmankuvat, asenteet, arvot ja elämäntilanteet. Tästä näkökulmasta katsoen aikuiskoulutuksen monikulttuuristuminen tuo kouluttajalle ja oppilaitokselle lisää haasteita, jotka tulee huomioida. Monikulttuurinen lähestymistavan huomioiminen tarkoittaa, että kouluttajat ja ohjaajat huomioivat toiminnassaan oman ja opiskelijan kulttuuritaustan ja kokemusten (Mts. 268).

Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen näyttötutkintoon valmistavien koulutusten opettajat ovat kohdanneet monikulttuuristumisen tuomia haasteita työssään. Kouluttajat ovat tuoneet esille monia solmukohtia maahanmuuttajien opiskelupolulla. Ammatillisissa näyttötutkinnoissa ja niihin valmistavissa koulutuksissa opiskelevilla maahanmuuttajaopiskelijoilla on tarvetta lisätukeen erityisesti suomen kielessä, opiskelutaidoissa ja suomalaisen kulttuuriin, työelämään ja yhteiskuntaan liittyvässä tuntemuksessa (Maahanmuuttajaopiskelijan tuki-infopäivä 2005).

Myös muualla maassa on kohdattu samanlaisia tarpeita. Opetushallituksen vuonna 2001 teettämän selvityksen mukaan opetussuunnitelmaperusteisissa koulutuksissa ammatillista perustutkintoa suorittavien maahanmuuttajien tukitarpeet liittyvät juuri kielelliseen ja seikkaperäiseen tukeen, joka vaatii opettajien välistä yhteistyötä ja paljon aikaa ohjaajalta (Kuisma, 48). Opetushallitus onkin rahoittanut erilaisia projekteja, joissa pyritään kehittämään myös maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjausta ja opintojen tukitoimia. Tällainen on esimerkiksi aikuiskoulutuskeskusten Jokeri-hanke (Kts. www.amiedu.net/jokeri).

Kulttuurintutkija Annika Forsanderin (1994) mukaan maahanmuuttajatyössä ei ole olemassa yleispätevää metodia tai tekniikkaa. Hänen mielestään ainoana

yhteisenä piirteenä maahanmuuttajilla on se, että he ovat vieraassa maassa.(Mts.52) Forsanderin mielestä (Mts. 52) kouluttajalta vaaditaan tietoa uuteen maahan sopeutumiseen, pakolaisuuteen tai kulttuureihin liittyvistä inhimillisistä tekijöistä. Forsander kehottaa (Mts. 64) yhdistämään tämä tieto ammatilliseen osaamiseen siten, että hän kykenisi joustavasti ottamaan huomioon maahanmuuttajan elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Kun työntekijä tuntee maahanmuuttajan taustoja tai lähtökohtia, hän voi toimia kulttuuritulkkina myös muille osapuolille.

Opettajan tarvitsee työssään myös monikulttuurista kompetenssia. Tätä on tutkinut Helsingin yliopiston soveltavan kasvatustieteen laitoksen lehtori Mirja Tytti Talib (2005). Tätä opettajan monikulttuurista ammatillisuutta voidaan hänen mielestä ymmärtää opettajan laajentuneena itseymmärryksenä, kriittisenä suhtautumisena työhön, empatiana ja erilaisten todellisuuksien ja elämänmuotojen hahmottamisena (Mts. 43). Yksittäisten opettajien monikulttuurinen kompetenssi ei riitä vaan monikulttuurisen koulun toteutuminen vaatii Talibin mielestä aitoa vuoropuhelua koko työyhteisössä ja uudenlaisia ja joustavia opetusjärjestelyjä.

3. Tukeva ote -projektin tukitoimet

3.1. Projektin tavoitteet

Opetushallituksen vuonna 2005 rahoittama Tukeva ote -projektin tavoitteena oli helpottaa maahanmuuttajien sijoittumista oppisopimuskoulutukseen sekä ehkäistä oppisopimuskoulutusten keskeyttämisiä ja tukea maahanmuuttajien näyttötutkintoihin ja niihin valmistavaan koulutukseen osallistumista sekä kehittää uusia tukitoimintamalleja. Projekti toimi 31.3.-31.12. 2005 välisenä aikana.

Projektin toiminnan suunnittelu käynnistyi instituutin kansainvälisyysyksikössä. Kansainvälisyysyksikkö on toiminut ammatti-instituutin aikuiskoulutuksessa jo

vuodesta 1991 ja se on järjestänyt kieli- ja kotoutumiskoulutuksia sekä ammatillisia ohjaavia koulutuksia jo tuhansille Turun seudulla asuville maahanmuuttajille (Kansainvälisyysyksikön kalvosarja). Projektitiimiin kuului kaksi maahanmuuttajien suomi toisena kielenä opettajaa ja kaksi ohjaavaa opettaa. He kaikki toimivat projektin aikana maahanmuuttajaopiskelijoiden tukiopeettajina. Projektitiimi alkoi suunnitella Tukeva ote -hankkeen toteutusta.

Suurena haasteena oli saada luotua joustava yhteistyöverkosto Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen eri yksiköiden ammatillisten opettajien ja tukiopeettajien välille. Instituutin toimipisteet sijaitsevat eri puolilla kaupunkia kahdeksassa eri koulutalossa eikä tukiopeettajat ja ammattiopettajat olleet välttämättä aikaisemmin tunteneet toisiaan. Tukeva ote –projektin tavoitteena oli myös kehittää ja lisätä koulutusalojen ja yksiköiden välistä yhteistyötä sekä hyödyntää ja kehittää kouluttajien erikoisosaamista.

3.2. Tiedotus

Projektitoiminnan käynnistyttyä huhtikuun alussa 2005 tavoitteena oli aluksi tiedottaa alkaneesta projektista muille instituutin yksiköiden kouluttajille ja määritellä yhdessä ammattialan opettajien kanssa keskeisimmät haasteet ja toimintatavat, joilla voidaan tukea aikuiskoulutuksen maahanmuuttajaopiskelijaa. Projektitiimi laati ensi töikseen maahanmuuttajaopiskelijan tukemiseen liittyvän tiedotteen (liite 1), joka jaettiin sähköisesti koko aikuiskoulutuksen henkilökunnalle. Lisäksi instituutin sähköisen viikkotiedotteen kautta lähti kaikille aikuiskoulutuksen opettajille kutsu osallistua maahanmuuttajaopiskelijan tukitoimet infopäivään.

Huhtikuun lopussa projektitiimi järjesti Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen opettajille maahanmuuttajaopiskelijan tukemiseen liittyvän yhden iltapäivän kestäneen informatiivisen työpajan. Työpajassa kartoitettiin yhdessä eri alojen opettajien kanssa haasteita ja ratkaisumalleja (kts. Kaavio1). Tilaisuudessa tiedotettiin myös instituutin järjestämästä

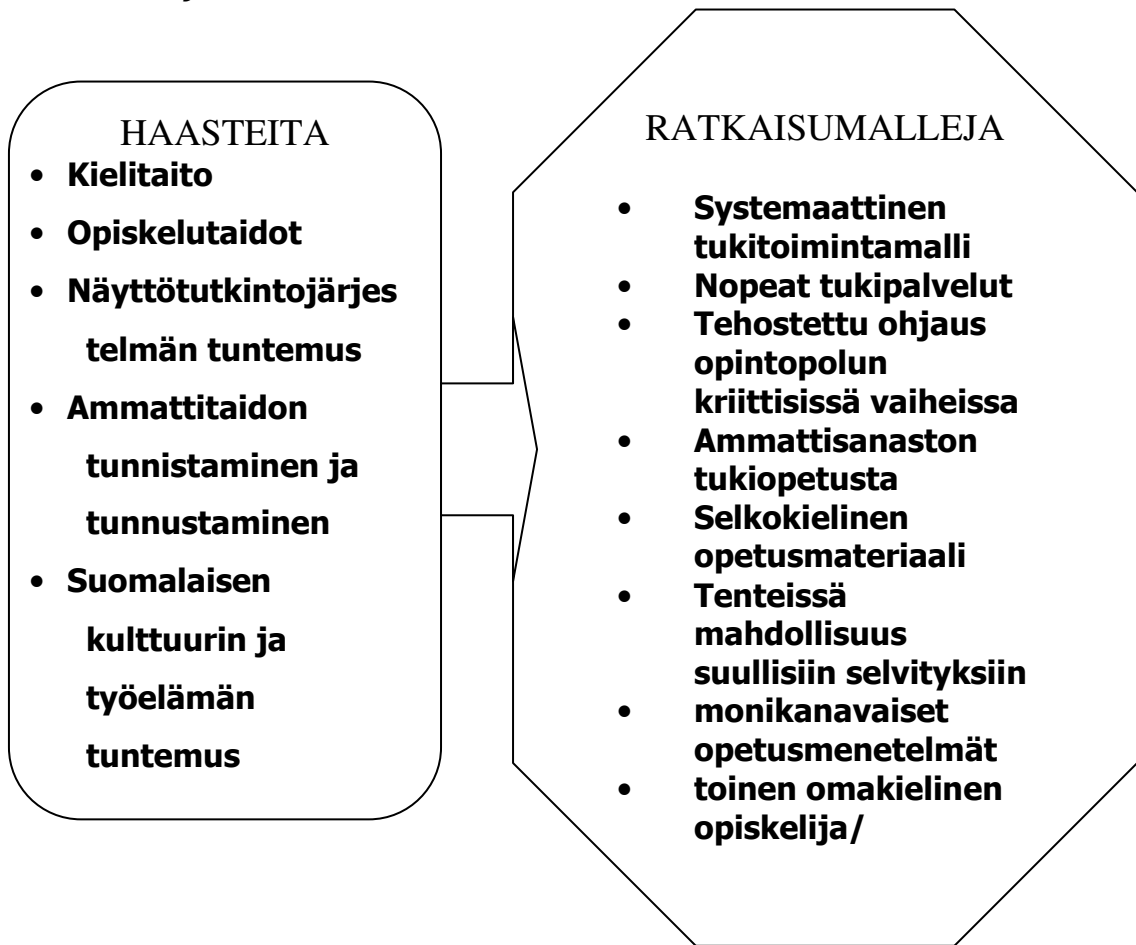
monikulttuurisuuskoulutuksesta, jonka teemoina on kehittää osallistujien monikulttuurisuustaitoja, ymmärrystä ja tapoja kohdata vieraasta kulttuuripiiristä tuleva ihminen. Tilaisuuteen osallistui 24 aikuiskoulutuksen opettajaa, jotka edustivat kaikkia instituutin yksiköitä. Mukana olivat edustettuina liiketalous ja ravitsemispalvelut, tekniikka, sekä terveyden ja hyvinvointialan yksiköt. (Maahanmuuttajaopiskelijan tuki-infopäivä 2005.)

Elokuussa 2005 esiteltiin instituutin aikuiskoulutuksen lukuvuoden avajaispäivänä Tukeva ote –hanketta ja sen tavoitetta koko henkilökunnalle. Tilaisuuteen osallistui lähes sata aikuiskoulutuksen kouluttajaa, päällikköä, koulutussihteeriä ja muuta henkilökuntaa. Tammikuussa 2006 Tukeva ote projektin toimintaa ja tuloksia esiteltiin instituutin ohjausfoorumissa, johon osallistui 15 opettajaa, päällikköä ja koulutussihteeriä eri yksiköistä. Tilaisuudessa keskusteltiin hankkeen aikana saaduista tutkintoon johtavissa koulutuksissa olevien maahanmuuttajien tukemiseen toteuttamiseen liittyvistä kokemuksista ja kehittämis ehdotuksista.

3.3. Ongelmakentän määrittely ja hyvät käytännöt

Huhtikuudessa työpajassa (Muistiinpanot, 2005) kartoitettiin eri ammattialoilla opetuksessa ja oppimisympäristöissä ilmenneitä haasteita ja ongelmia. Pääteemoiksi nousivat opiskelijan kielitaitoon ja opiskelutaitoon, hankitun ammattitaidon tunnistamiseen ja suomalaiseen kulttuurin toimintatapoihin liittyvät asiat. Ryhmätöissä esiin tulleet haasteet ja mahdolliset ratkaisumallit on esitetty kaaviossa 1. Osa ratkaisumalleista on jo käytössä joissakin yksiköissä, osa taas vasta suunnitelmissa.

Kaavio 1. Kouluttajien näkemykset maahanmuuttajaopiskelijan opetuksen haasteista ja ratkaisumalleista.

Joillakin opiskelijoilla on puutteellinen peruskielitaito ja ammattisanaston hallinta heikkoa. Esimerkiksi puhelimitse kuljettajaopiskelijalle annetut työohjeet ovat aiheuttaneet ymmärtämisongelmia, kun ainoana viestin vastaanottoväylänä on ollut kuuloaisti. Ratkaisuksi kielellisiin ongelmatilanteisiin on löydetty monenlaisia opetusjärjestelyjä. Opettajat ovat käyttäneet visuaalista opetusmateriaalia, piirroksia ja kuvia. Esimerkiksi pienoismallien avulla on havainnollistettu liikenteessä mahdollisia tilanteita. Ammatillisen sanaston oppimisen helpottamiseksi ehdotettiin mm. tuki- tai lisäopetusta oppitunnilla eriytettynä tai oppituntien ulkopuolella.

Instituutissa on kokeiltu erilaisia ratkaisuja ammattikielen oppimiseen. Linja-autokuljettajan koulutuksissa on kokeiltu hyvin tuloksin ammatillisen sanaston

ja terminologian alkuvalmennusta ennen varsinaisia ammatillisia opintoja. Hygieniapassi suorittaminen on monen alan ehdoton edellytys ammatissa toimimiseen. Siksi osassa testeissä on käytetty omakielistä tulkkia ja selkokieliä kysymyskäännöksiä. Myös opettajien laatimaa muuta selkokielistä julkaistua ja julkaisematonta opetusmateriaalia on ollut käytössä mm. elintarvikehygienian, tieturva, tulityö ja rakennusalan opetuksessa. (Mts 1.)

Heikko kielitaito ja opiskelutaitojen puutteellisuus kulkevat usein käsi kädessä. Monipuolisten opiskelutaitojen kehittäminen katsottiin tärkeäksi. Monella on vaikeuksia pysyä teoriaopinnoissa ryhmän mukana (Mts. 1). Sanakirjan käyttö voi olla vaikeaa ja sen käyttö oppitunnilla saattaa vaikeuttaa opetuksessa mukana pysymistä. Myös sanasta sanaan lukeminen hidastaa edistymistä. Monet kirjalliset työt esimerkiksi henkilökohtaisten näyttösuunnitelmien ja oppinnäytetyön kirjoittaminen ovat vaikeita maahanmuuttajalle, jos myös suomalaiselle opiskelijalle. Tenttitilanteissa on käytetty suullista selvitysmahdollisuutta ja lisääikaa on annettu, jos opiskelija on sitä tarvinnut.

Keskusteluissa nousi esiin systemaattisen toimintamallin kehittämisen tarve. Todettiin, että maahanmuuttajien valitseminen koulutukseen olisi todennäköisempää, jos opettajat tietäisivät, että opiskelijalle voidaan järjestää tarvittaessa tukea. Opintopolun kriittisissä vaiheissa maahanmuuttaja opiskelijan olisi saatava tarvitessaan tukea nopeasti ja säännöllisesti. Opettajat kokivat haastavaksi selvittää opiskelijan ammattitaidon tunnistamista ja tunnustamista erilaisten koulujärjestelmien ja ammattinimikkeiden vuoksi. Opettajat pohtivat myös sitä, miten saada selville opiskelijan vahvuuksia.

Erityisesti opiskelun alkuvaiheessa, työssä oppimista ennen ja sen aikana sekä näyttötutkintoon valmistautumisessa pitää olla mahdollisuus lisäohjaukseen. Työssä oppimista ennen ja sen aikana olisi tärkeää selvittää tehostetusti suomalaista työkulttuuria. Toivottiin myös, että esimerkiksi kielitukea olisi nopeasti saatavissa. Lisäksi haluttiin kokeilla tukiopettajan mukanaoloa työsalissa.

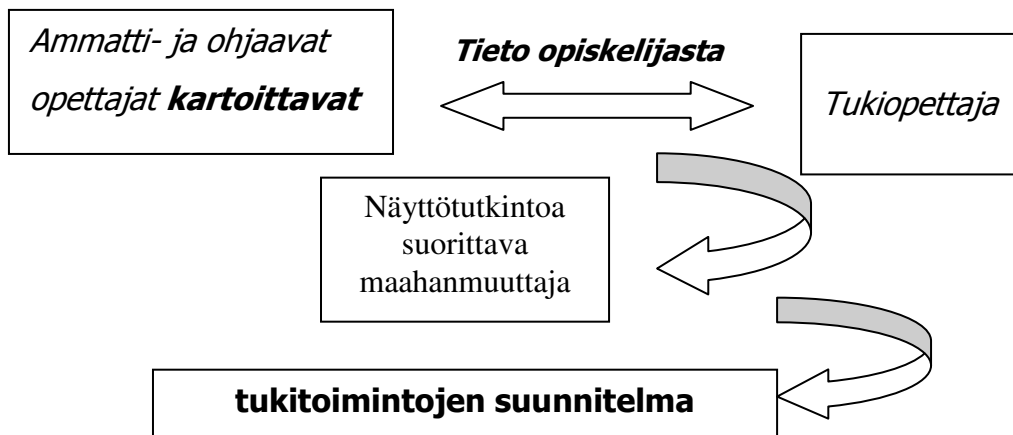
Opettajat pitivät joidenkin maahanmuuttajien suomalaisen kulttuurin ja työelämän tuntemusta puutteellisena. Heidän mielestä opiskelijoille pitäisi korostaa työhön ja opiskeluun sitoutumisen merkitystä. Joillakin opiskelijoilla ei ole ollut selvää kuvaa opiskeltavasta ammatistaan ja siitä miten oma kulttuuri vaikuttaa ammatissa toimimiseen. Tällaisia kulttuurillisia yhteentörmäyksiä on ollut esimerkiksi sianlihan käsittely muslimiopiskelijalle, pukeutumiskoodien (huivin käyttö) noudattaminen palveluammatissa tai potilaan peseminen ja vainajan valmistaminen lähihoitajan ammatissa.

Eri etnisten ryhmien välisiä konflikteja on joskus ollut ja niiden ehkäiseminen ja selvittelyyn olisi opettajien mielestä hyvä saada apua. Opiskelun tukena on erityisesti kansainvälisyysyksikössä ollut mahdollisuus käyttää koulunkäyntiavustajaa ja sillä on saavutettu selkeitä tuloksia etenkin maahanmuuttajien atk-koulutuksissa. Toisen omakielisen opiskelijan tukea on ryhmissä myös hyödynnetty, vaikka ei mitään järjestäytynyttä tuutoropiskelijatoimintaa aikuiskoulutuksessa olekaan.

3.4. Opiskelijan valinta tukipalveluihin

Heti huhtikuisen työpajan jälkeen ensimmäiset ammattialan opettajat ottivat yhteyttä projektin tukiopettajiin. Yhdessä näiden ammattiopettajien kanssa tukiopettajat aloittivat tarvittavien tukitoimen suunnittelun. Lisäksi tukiopettajat ottivat sovitusti yhteyttä kaikkien yksiköiden ohjaaviin opettajiin, jotka olivat kartoittaneet ammattiopettajien kanssa omissa koulutusohjelmissa opiskelevien maahanmuuttajaopiskelijoiden tilannetta. Opiskelijakartoituksen jälkeen tukiopettajat tapasivat maahanmuuttajaopiskelijat ja heille laadittiin alkukeskustelujen jälkeen henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tukeva tukitoimintasuunnitelma. Tätä opiskelijan ohjausta tukitoimintojen pariin kuvataan kaaviossa 2.

Kaavio 2. Maahanmuuttajaopiskelijan ohjaus tukipalvelujen pariin

Touko-kesäkuun aikana alkoivat ensimmäiset opiskelijoiden tukitunnit kuljetus- ja cateringalan maahanmuuttajaopiskelijoille. Elo-syyskuussa jatkui uusien ja muiden tutkintotavoitteisten maahanmuuttajaopiskelijoiden tukitarvekartoitus. Tukitoimet alkoivat ensimmäisten ammattiopettajien tekemien opiskelijahaastattelujen jälkeen.

Tukitoimintaan osallistui projektin aikana yhteensä 20 opiskelijaa. Osa opiskelijoista osallistui pienryhmäohjaukseen kerran, osan kanssa tapaamisia oli useamman kerran. Lisäksi suomi toisena kielenä opettaja oli projektin aikana mukana kahdessa instituutin maahanmuuttajaopiskelijoille järjestetyssä hygieniapassitestitilaisuudessa, johon osallistui 11 opiskelijaa. Taulukossa 1 on esitetty projektiin osallistuneet koulutusalojen mukaan

Taulukko 1. *Opiskelijoiden jakautuminen koulutusalan mukaan.*

Koulutusala	Tukiopetukseen ja ohjaukseen osallistuneet
Auto- ja kuljetustekniikka	6
Hiusala	1
Catering-ala	6
Hotelli- ja ravintola -ala	3
Sosiaali- ja terveysala	
• lähihoitaja	2
• suu- ja hammashoito	2
<hr/>	
Yht. 20 opiskelijaa	

Tukiopettajat eivät tavanneet kaikkia näyttötutkinto-koulutuksessa olevia maahanmuuttajaopiskelijoita vaan ainoastaan ammattiopettajien tai ohjaavien opettajien ilmoittamia henkilöitä. Tukitoimintoihin osallistui 6 auto- ja kuljetusalan, 6 catering-alan sekä kolme hotelli- ja ravintola-alan opiskelijaa. Nämä ovat aloja, joissa on yleensä useita maahanmuuttajaopiskelijoita. Lisäksi hiusalan yksi sekä sosiaali- ja terveysalan 4 opiskelijaa saivat ohjausta. Hiusalalla on perinteisesti ollut vähemmän maahanmuuttajaopiskelijoita. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiksi valituilla on yleensä ollut niin hyvä kielitaito, että lisä tukeen ei ole tarvetta. Kahden suu- ja hammashuoltoalaa opiskelevan opiskelutaidot ja kielitaito olivat kuitenkin niin hyviä, että he eivät kokeneet tarvitsevansa lisätukea.

3.5. Tukipalvelut - tukiopetusta, ohjausta ja selkokielelle kääntämistä

Tukiopettajina ja ohjaajina toimivat Turun ammatti-instituutin kansainvälisyysyksikön suomi toisena kielenä opettajat ja ohjaavat opettajat. Toimialueet oli jaettu kouluttajien erikoistumisen tai opiskelijan äidinkielen mukaan. Heikomman kielitaidon omaavalla opiskelijalla oli mahdollisuus

keskustella tarpeistaan ohjaavan opettajan kanssa omalla äidinkielellä (kurdi, arabia, venäjä). Alkukartoituksen jälkeen opiskelijan kanssa sovittiin yhteisesti seuraavan tapaamiskerran tehtävistä. Joissakin tapauksissa ammattiopettajat tai ohjaavat opettajat olivat keskustelleet tukiopettajan kanssa etukäteen ja määritelleet erityisalueet, joissa opiskelija tai opiskelijat tarvitsevat lisävalmennusta.

Opiskelijat osallistuivat ohjaus- ja tukiopetukseen tarpeen mukaan. Joillekin opiskelijoille riitti syksyn aikana yksi tai muutama tapaaminen, toisille taas ne olivat säännöllisiä lähes joka viikko toistuvia tapaamisia ja puhelinkeskusteluja. Tukiopetus ja ohjaus olivat henkilökohtaista tai sitten pienryhmätyöskentelyä, jossa opiskelijat olivat samalta koulutusosalta. Opiskelijat osallistuivat vapaaehtoisesti ja joissakin tapauksessa ammattiopettajan suosituksesta tukiopetukseen.

Ohjauksen ja tukiopetuksen teemat määrittyivät kunkin opiskelijan henkilökohtaisen tilanteen mukaan. Opiskelijalla oli usein mukana ne opiskelumateriaalit, joiden opiskelussa hän tarvitsi apua. Myös ammattiopettajat esittivät toiveita siitä, mitä asioita ohjauksessa olisi hyvä käsitellä. Opintojensa alkuvaiheessa oleva opiskelija tarvitsi hyvin monenlaista tukea ja apua mm. opiskeluvaikeuksiin, kielitaitoon, opiskelumotivaatioon ja opiskelijaryhmään sopeutumiseen liittyvissä asioissa. Myös työssä oppimiseen ja näyttöihin liittyvissä tilanteissa tarvittiin tukea. Tutkinnon perusteita käytiin läpi eri alojen opiskelijoiden kanssa. Opiskelijoille oli vaikea ymmärtää näyttötutkintojärjestelmää ja sitä, mitä heiltä näyttötilanteissa vaaditaan. Joku opiskelija oli saanut niukan ohjeistuksen näyttösuunnitelman kirjoittamiseen ja sitä selviteltiin ohjauksessa.

Seuraavaan taulukko 2 on koottu tukiopetuksen ja ohjauksen teemat koulutusalojen mukaan. Teemat on kerätty projekti-tiimin opettajien palautekeskusteluista (Heko-tiimin muistiot 2005 ja 2006).

Taulukko 2. Tukiopetuksen ja ohjauksen teemat koulutusaloittain.

Koulutusala	Tukiopetuksen ja ohjauksen teemoja
<i>Auto- ja kuljetustekniikka</i>	<ul style="list-style-type: none"> • työelämästä koulutukseen siirtymisen ohjaus: sosiaalityö ja koulutuksen alkuun liittyvien papereiden ja lomakkeiden täytön opastus • linja-autoalan oppimateriaaliin perehtyminen • D-ajolupatutkintoon valmentautuminen <p>Erilaisista linja-autonkuljettajan arkeen liittyvistä asiakastilanteista suomen kielellä selviytymisen harjoittelua</p>
<i>Hiusala</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelun aloittamiseen liittyvä psykososiaalinen tuki ja ohjaus, opiskelijan voimaannuttaminen • Tutkinnon perusteiden selvittäminen • teorian tekstien vaikeiden kohtien selvittäminen • ohjauskeskusteluja työelämästä ja opintuihin liittyvien odotusten selvittäminen
<i>Catering-ala</i>	<ul style="list-style-type: none"> • opiskelijan elämänhallinnan tukeminen ja iltalukion kurssivalintojen ohjaus, psykososiaalinen tuki (motivointi ja kannustaminen) • erilaisten tehtävääntöjen ja -tyyppien ymmärtäminen • suomalainen juhlapöytä ruokakulttuurin näkökulmasta, sesonkiruoat • hygieniapassitestein kysymysten selkokielistäminen • aikatauluihin, työaikoihin- ja työelämän pelisääntöihin liittyvää ohjausta • pienryhmäohjausta suomalaisen työelämään ja koulutusjärjestelmään liittyvistä teemoista
<i>Hotelli- ja ravintola -ala</i>	<ul style="list-style-type: none"> • elämänhallinnan ja urasuunnittelun tukeminen • ammattitaitoarviointi • etätehtävien ohjaus • työssä oppiminen, työkalukulttuurin säännöt • näytöt ja niihin valmistautuminen
<i>Sosiaali- ja terveysala</i>	<ul style="list-style-type: none"> • tutkintotavoitteiden selvittäminen • opintoihin liittyviä ajankohtaisia aiheita esim. ihmisen anatomia ja suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan synty • suomalainen työelämästä • opiskelu- ja muistiinpanotekniikat • henkilökohtaisen näyttösuunnitelman ja opiskelusuunnitelman suunnittelu ja arviointi • hygieniapassiin liittyvä ohjaus

Opiskelijan työssä oppimisen ohjauksessa ammattiopettaja sai tukea opiskelijan omakieliseltä tukiopettajalta. Erään opiskelijan työssäoppimispaikka sijaitsi kaukana Turusta ja opiskelijalla oli vaikeuksia alussa sopeutua uuteen ympäristöön ja työssäkin hän oli kokenut hankalia tilanteita. Tukiopettaja selvitteli alkuvaikeudet puhelimitse opiskelijan omalla äidinkielellä ja keskusteluillaan hän onnistui rohkaista opiskelijaa jatkamaan työpaikalla. Näin saatiin ehkäistyä työssä oppimisjakson ennenaikainen keskeyttäminen. (Hekotiimi 2006.)

4. Tukeva ote -projektin tulokset

4.1. Verkostoituminen ja yhteistyön lisääntyminen

Tukitoiminnan onnistuminen vaatii tiivistä yhteistyötä ammatillisten opettajien ja tukiopettajien välillä. Suuri henkilökuntamäärä ja toimialojen runsaus edellytti projektitiimin jäseniltä selkeää työnjakoa ja tutustumista ammattialoihin. Tukiopettajilla oli kuitenkin jo kokemusta maahanmuuttajien ammatillisten moduulien ja ohjaavien koulutusten kehittämistyöstä, joten yhteistyön jatkaminen tukitoiminta-hankkeessa alkoi joillakin aloilla hyvin joustavasti.

Tukeva ote projektin kokemuksista keskusteltiin ammatti-instituutin ohjausfoorumissa (Ohjausfoorumi 2006), projektitiimissä (2006) sekä yksiköiden välisessä ohjaavien opettajien tiimissä (2006). Näistä opettajien ja tukiopettajien kokemuksista voidaan todeta, että projektin aikana Turun ammatti-instituutin henkilökunnan tietoisuus maahanmuuttajaopiskelijalle tarjolla olevista tukipalveluista on lisääntynyt.

Ainoastaan projektiin osallistuneet opiskelijat saivat tietää tukimahdollisuudesta, koska tiedotusta ei kohdennettu opiskelijoille erikseen. Projektista tiedotettiin vain henkilökunnalle siitä syystä, että projektirahoitus

oli tarkoitettu mallin suunnitteluun ja kokeiluun. Tämä vaikutti siihen, että ainoastaan ammattiopettajien kautta opiskelijalla oli mahdollisuus osallistua hankkeeseen. Osallistuneille opiskelijoille kerrottiin tukipalvelujen projektiluonteisuudesta.

Projektin toiminta-aikana siihen osallistuneiden ammattiopettajien kulttuurillinen tietoisuus on lisääntynyt, mutta myös tukiohjaajien ammatillinen tietämys ja tutkintovaatimusten tuntemus on kehittynyt. Jotkut ammattiopettajat kertoivat alkaneensa miettiä omia asenteitaan ja toimintatapojansa uudella tavalla. He ovat kokeneet hyötynensä itsekin tukiohjaajan kanssa käydyistä keskusteluista. Voidaankin todeta, että projektiin osallistuneella henkilökunnalla on ollut hyvä mahdollisuus oppia toinen toisiltaan. (Heko-tiimi 2006.)

Turun ammatti-instituutin strategian mukaan maahanmuuttajaopiskelijoiden määrää tulee lisätä (Tuloskortti 2005). Tavoitteisiin pääsemistä saattaa helpottaa tieto siitä, että maahanmuuttajaopiskelijoille on tarjolla pysyvä tukipalvelutoiminta. Eräs opettaja nosti esiin tärkeän asian (Muistiinpanot 2005). Hänen mielestään suomen kielen taitoon perustuvaa valintakriteeristöä voidaan lieventää ja heikommin suomea puhuvia maahanmuuttajia voidaan valita tutkintotavoitteisiin koulutuksiin opiskelijoiksi enemmän, kunhan opiskelijalla ja opettajalla on käytössä varma ja toimiva tukitoimintapalvelu. Samaan asiaan on kiinnitetty huomiota myös Jokeri-hankkeessa (Katso <http://www.amiedu.net/jokeri/>). Ammatillisessa aikuiskoulutusorganisaatiossa Amiedussa näitä oppilasvalintaan liittyviä haasteita on ratkaistu esimerkiksi ammatillisilla kartoituksilla ja testeillä, suomi toisena kielenä kokeella, kuntotestillä ja opiskelijan ”polutuksella” (erilaisilla ohjaustoimilla) oppilaitoksen sisällä (Opintojen tukitoimet aikuiskoulutuskeskuksissa 2006).

4.2. Tukitoimet opintopolulla

Erityisesti opiskelunsa alussa olevilla maahanmuuttajilla oli monenlaisia opiskeluun liittyviä taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurillisia ongelmia ja kysymyksiä. Tukiopettajat auttoivat oppimaan mm. erilaisia muistiinpanotekniikoita ja käyttämän erilaisia tiedonhakukanavia. He selittivät vieraita sanoja, terminologiaa ja suomalaisen kulttuurin käytäntöjä.

Opiskelijat mutta myös opettajat saivat apua psyykkisen kuormituksen keventämiseen keskusteluissa. Yhdessä tapauksessa tukiopettaja sai ensin lohduttaa muslimiopiskelijaa, kun ryhmän muut suomalaiset opiskelijat eivät halunneet tehdä työtä hänen kanssaan. Sen jälkeen tukiopettaja keskusteli asiasta ammattiopettajan kanssa, jolle myös tilanne oli hämmentävä (Heko-tiimi 2005). Toinen esimerkki tapauksesta, jossa tukiopettaja kertoi ammattiopettajalle, että opiskelija ei saa selvää opettajan kaunokirjoitetusta käsialasta (Heko-tiimi 2005). Kuultuaan tämän opettaja vaihtoi kirjoitustyyliään ja opiskelija pystyi lukemaan tekstiä. Esimerkeistä voi huomata, miten pienistä asioista opiskelijan tilanteen helpottaminen voi joskus olla kiinni ja miten kulttuurillisesti syvällisiin aiheisiin ongelmat saattavat joskus liittyä.

Opiskelijan tukeminen heti opintojen alussa on ensiarvoisen tärkeää, jotta keskeyttämisiä ei tulisi. Projektin aikana ei kohderyhmänä olleiden maahanmuuttajaopiskelijoiden kohdalla tapahtunut koulutuksen keskeyttämisiä. Yhden oppisopimusopiskelijan sopimusta jatkettiin heikon kielitaidon ja oppimisvalmiuksien takia. Tämän opiskelijan ammatilliset opinnot siirrettiin alkavaksi seuraavana syksynä ja hänelle laadittiin uusi opiskelusuunnitelma. Opiskelijan yleisiksi tavoitteiksi asetettiin, että kevään 2006 aikana hän kehittää suomen kielen taitoaan, opiskeluvälmiuksiaan ja atk-taitojaan. Lisäksi hän suunnitteli suorittavansa hygieniapassin sekä YKI -testin hyvään suoritukseen huhtikuussa 2006. (Heko-tiimi 2006.)

Opintojen alkuun saattamisen jälkeen on myös muita vaiheita, joissa erityistuki ja -ohjaus ovat tarpeen. Näitä ovat kouluttajien kokemusten mukaan mm. opintoihin liittyvät kirjalliset työt, tentteihin ja näyttöihin liittyvä valmistautuminen ja lopputyön kirjallisen osuuden kirjoitusvaihe (Muistiinpanot 2005). Erityisesti henkilökohtaisen näyttösuunnitelman kirjoittaminen ja sen peilaaminen tutkintotavoitteisiin oli projektiin osallistuneille haastavaa. Tukiopettajat käsittelivät asioita opiskelijan ajankohtaisten tarpeiden mukaan ja yhdessä opiskelijan kanssa. Tukiopettajan yhtenä tärkeimmistä tehtävistä oli toimia opiskelijan kannustajana, rohkaisijana ja motivoijana, joka auttoi kielellisissä, sosiaalisissa ja kulttuurillisissa kysymyksissä.

4.3. Tukitoimien resurssointi

Tukitoiminnan aikaresurssien käyttöä auttoi, että toiminnassa oli mukana neljä tukiopettajaa. Tukiopettajien vastuualueet oli jaettu osaamisen ja kiinnostusten mukaan. Tämä helpotti kokemusten saantia useammalta alalta lyhyessä ajassa. Aikuisopiskelijan kiireet – opiskelun, työn, harrastusten ja perhe-elämän yhteensovittaminen – vaikeuttivat joskus yhteisen ajan löytymistä. Tukitoimia kokeiltiin samanaikaisopetuksessa, mutta useimmiten toimittiin erikseen muusta ryhmästä, jolloin yhteisen ajan löytäminen ei ollut ongelma.

Koska tukiopeetus on päällekkäistä, luonteeltaan yksilöllistä tai pienryhmissä tapahtuvaa työtä se vaati myös taloudellisia resursseja. Projektin toiminta-aikana maahanmuuttajien tukitoimiin oli varattu rahoitus projektin omasta budjetista. Budjetti oli rajallinen, eikä se sallinut kaikkia kohderyhmään kuuluvien ottamista mukaan projektiin. Kouluttajat osasivat opastaa tukitoimien pariin ne opiskelijat, joilla he katsoivat olevan siihen eniten tarvetta.

Projektirahoituksen loppumisen jälkeen tukitoiminta ei jatkunut, koska instituutilla ei ollut erityisiä määrärahoja tukitoimien rahoittamiseksi. Seuraavaksi esitetään kaksi esimerkkitapausta, jotka tapahtuivat projektin jälkeen. Ne kuvaavat hyvin sitä, miten monimutkaista tukiopetuksen taloudellisten resurssien järjestäminen voi olla.

Tammikuussa 2006 kahden eri ammattialan opettajaa otti yhteyttä tukiopettajiin (Heko-tiimi 2006). Heidän maahanmuuttajaopiskelijat tarvitsivat tukea. Toinen opiskelijoista opiskeli **työvoimapoliittisessa koulutuksessa**. Hänen tukitoiminnan rahoittamiseksi pyrittiin järjestämään resursseja neuvottelemalla asiasta TE -keskuksen kanssa. Opettajalle selvisi, että tällaiseen tukitoimiin pitää varautua jo koulutuksen tarjousvaiheessa. Työvoimapoliittisten koulutusten tarjouspyyntöön täytyy kirjoittaa mahdollisten päällekkäisresurssia vaativien tuntien hinta (Haapanen 2006). Kun koulutuksessa ilmenee lisäresursseja, koulutuspäällikkö hakee niitä TE -keskuksesta. Koulutuksen suunnitteluvaiheessa tähän ei osattu varautua ja siksi rahoitusta ei voinut saada tämänmuotoiseen tukitoimintaan.

Toisen **omaehtoisessa koulutuksessa** opiskelevan opiskelijan tukitoimintaa ei voitu myöskään jatkaa, koska tukiopetuksen resurssit piti ottaa koulutuksen omasta budjetista. Siksi omaehtoisen ryhmän vastuukouluttaja päätyi itse tukemaan maahanmuuttajaopiskelijaansa muun työnsä ohessa (Heko-tiimi 2005). Omaehtoiset koulutukset ovat valtionosuuskoulutuksia, joihin myönnettyt rahoitukset menee suoraan Turun kaupungin kassaan (Lehtinen 2006 a). Alakohtaisten valtionosuuskoulutusten budjetit ovat määräytyneet suunnitelmien mukaan. Jokainen koulutusvastaava suunnittelee budjetin, jonka päällikkö hyväksyy. Siksi varaukset vaihtelevat alakohtaisesti hyvinkin paljon. Tätä käytäntöä tullaan aikuiskoulutuspäällikkö Päivi Lehtisen (2006 b) mukaan kehittämään organisaatiouudistuksen aikana.

Oppisopimusopiskelijan tukemiseen ollaan myös kehittämässä toimintatapaa Turun oppisopimustoimistossa. Siellä on meneillään hanke, jonka tavoitteena

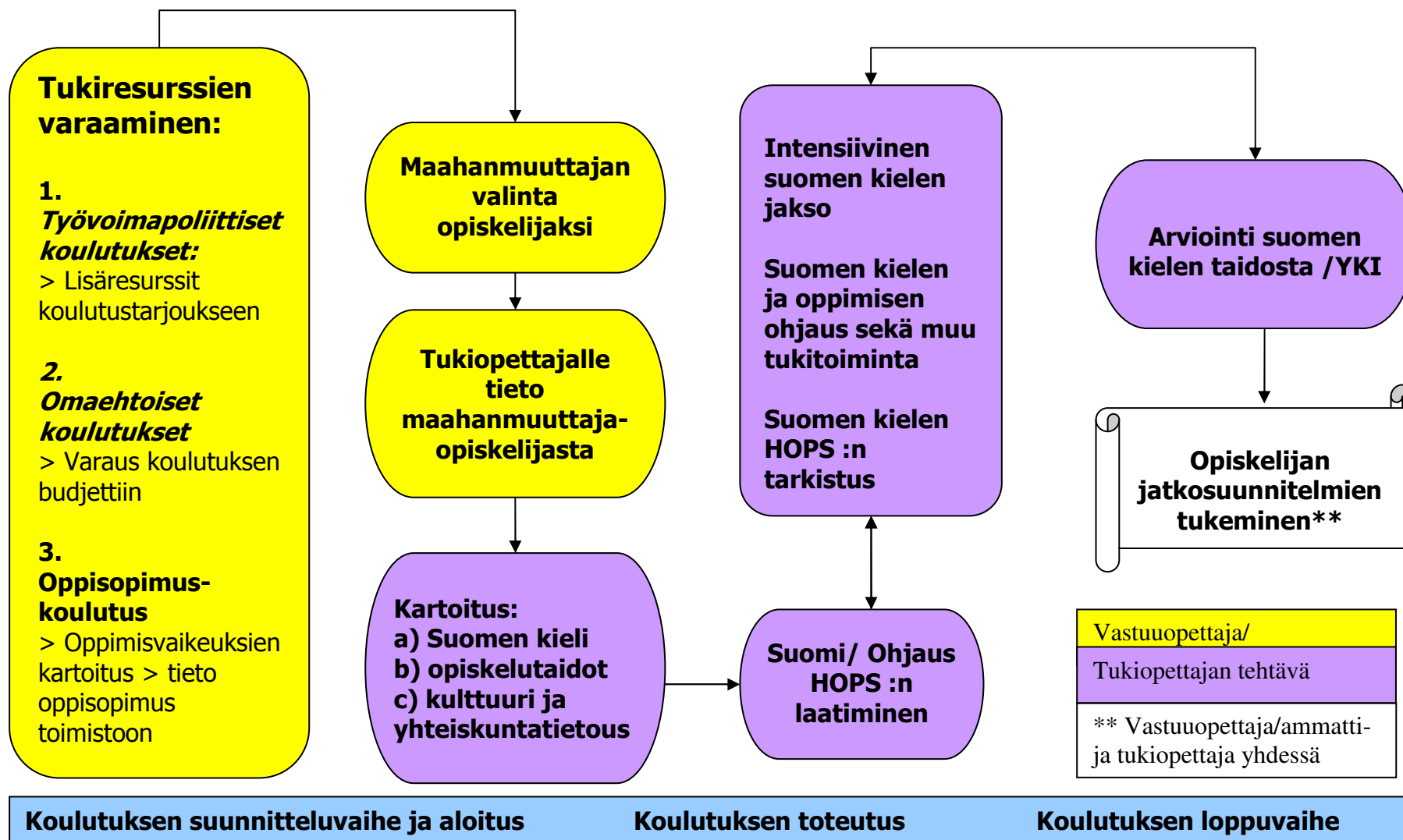
on luoda kriteerit, miten määritellä oppisopimusopiskelijan oppimisvaikeudet. Jos maahanmuuttajaopiskelijalla on selkeitä oppimisvaikeuksia hänen tukemiseen on mahdollista saada lisärahoitusta (Kankare 2006) aivan samoin kuin valtaväestön edustajillakin. Tuike Kankaren mukaan oppisopimustoimisto ei kuitenkaan rahoita mitään erillisiä maahanmuuttajaopiskelijan kielikoulutusta tai muuta ohjaustoimintaa.

4.4. Tukitoimintamalli - ehdotus

Tukitoimintojen kehittämistyö on monialaista kokeilevaa tiimityötä. Se on myös pitkälinen prosessi, joka jatkuu ja muuttaa muotoaan ja jossa joskus joudutaan palaamaan takaisin alkuasetelmiin. Kuvaan seuraavassa kaaviossatukitoimien järjestämistä kouluttajien näkökulmasta. Tukitoiminnassa olevat keskeiset toiminnot esitän kolmivaiheisen jaottelun mukaan: koulutuksen hakeutumisvaiheen, koulutuksen aikaiset sekä koulutuksen jälkeiset toimet.

*Kaavio 3 Ehdotus maahanmuuttajaopiskelijan tukitoimintojen malliksi
Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksessa lokakuu 2006.*

**Kaavio 3 Ehdotus maahanmuuttajaopiskelijan tukitoimintojen malliksi
Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksessa lokakuu 2006**

Tukitoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää, että koulutusalan vastuuopettaja ja ammattiopettaja sekä maahanmuuttajan tukitoiminnoista vastaava tukiohjaaja - on hän sitten suomi toisena kielenä opettaja, maahanmuuttaja-asioihin perehtynyt ohjaaja opettaja tai joku muu henkilö – ovat yhteydessä keskenään ja että heillä on selkeä työnjako koulutuksen eri vaiheissa. Koulutusten suunnitteluvaiheessa suunnittelusta vastaavan on ennakoitava maahanmuuttaja-opiskelijan opiskelussa mahdollisesti tarvitsemat tukitoimet ja laskettava niihin kuluvat kustannukset koulutuksen budjettiin.

Maahanmuuttajaopiskelijan aloittaessa opiskelunsa on hänen saatava tietää tukitoimista. Tukiohjaaja kartoittaa maahanmuuttajaopiskelijan suomen kielen taidon, opiskeluvalmiudet sekä suomalaisen kulttuurin ja yhteiskuntatiedon tuntemusta. Kartoituksen jälkeen opiskelijalle laaditaan suomen kielen ja opiskeluvalmiuksien HOPS. Opiskelija saa koko koulutuksen ajan tarvitsemaansa tukea. Tätä suomen kielen HOPS :n toteutumista tarkistetaan säännöllisesti. Tukiohjaaja on säännöllisesti yhteydessä opiskelijan vastuuopettajaan, joka on selvillä, miten tukitoimissa on edetty. Tukiohjaaja voi tarvittaessa ohjata opiskelijan suorittamaan suomen kielen yleistä kielitutkintoa tai opiskelijalle voidaan laatia kuvaus hänen suomen kielen taidostaan. Koulutuksen loppuvaiheessa myös tukiohjaaja voi olla tukena opiskelijan siirtyessä koulutuksesta työelämään.

Edellä ehdotettua mallia voivat käyttää työnsä kehittämiseen kouluttajat, koulutuksen suunnittelijat ja organisaation kehittämistyössä mukanaolevat. Mallissa on hyödynnetty Tukeva-ote projektin aikana saatuja kokemuksia, mutta myös Tampereen aikuiskoulutuskeskuksen Suomen kielen oppimisen tuki ja ohjaus -mallia (Hildén, 2005).

5. Pohdinta

Maahanmuuttajaopiskelijan tukitoiminnan kehitystyö on päässyt hyvin alkuun Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksessa. Vuoden 2005 ja 2006 aikana tukitoimintoja suunniteltiin ja toteutettiin systemaattisesti ja organisaatiotasaisen tavoitteen siivittämänä. Opetushallituksen rahoittaman Tukeva ote -projektin turvin ja tämän opinto-ohjaajaopintojeni kehittämistyöni aikana minulle on avautunut uusi toiminnan taso organisaatiomme kehittämistyössä. Aikaisemmin kehitin yksikköni koulutusten sisältöjä sekä opetusmenetelmiä, mutta nyt näiden kehittämistehtävien myötä näkökulmani on laajentunut kokonaisvaltaisemmaksi myös organisaatiotasaisen toiminnan huomioonottavaksi.

Tämän kehittämishankkeen keskeisiksi teemoiksi nousi viisi tärkeää osa- aluetta maahanmuuttajaopiskelijan tukipalvelutoiminnan toteuttamisessa: 1) tiedotus, 2) verkostoituminen, 3) tukipalvelujen rahoittaminen, 4) tukitoimintojen toteutus ja 5) tukipalvelujen mallintaminen. Tarkastelen seuraavaksi sitä, miten saadut kokemukset tulisi ottaa huomioon kehitystyötä jatkettaessa ja mitkä seikat saattavat vaikeuttaa tukitoimintamallin juurruttamista Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksessa.

Tiedonkulku on usein haastavaa suuressa organisaatiossa. Tukeva ote- projekti sai kuitenkin heti alussa koottua kokoon oppilaitoksen henkilökunnasta varsin laaja-alaisen ryhmän aktiivisia ja motivoituneita kouluttajia. Heidän kauttaan tukitoiminnasta vastaavat opettajat saivat hyvän mahdollisuuden solmia uusia kontaktin aloille, joiden kanssa ei vielä ollut paljon yhteistoimintaa. Tukiopettajien ja ammattiopettajien henkilökohtainen kontakti edesauttoi toiminnan nopean käynnistymisen. Koko henkilökunnalle lähetetyt tiedotteet sekä yhteisten koulutuspäivien aikana toteutetut projekti- infot edesauttoivat tukitoiminnan tunnetuksi tulemistä.

Projektin aikana tukitoiminnasta ei tiedotettu kaikille maahanmuuttaja-opiskelijoille ja opiskelija oli riippuvainen tukiohjaajien ja ammatillisten ohjaajien aktiivisuudesta. Jatkossa tiedotuksen kehittämisen painopisteenä pitäisi ehdottomasti olla myös näyttötutkintoa suorittava maahanmuuttajaopiskelija. Hänen pitäisi olla tietoinen jo koulutukseen hakeutuessaan mahdollisuudesta saada tarvitessaan tukea opintoihinsa. Isossa organisaatiossa keskitetty tukipalvelumalli vaatii sitä, että opiskelijat voivat helposti löytää ja saavuttaa tarvitsemansa palvelut.

Muissa suurissa aikuiskoulutuskeskuksissa on todettu samankaltaisia haasteita maahanmuuttajien ja erilaisten oppijoiden koulutusvalintojen yhteydessä. Esimerkiksi Jokeri-hankkeessa on myös pohdittu varsin oikeutetusti sitä, jäävätkö ”erilaiset” hakijat valitsematta koulutukseen, jos työllistymisennusteet ohjaavat valintoja tai ohjaajat kokevat heidät vain painolastina (http://www.amiedu.net/jokeri/ohjausjatuki/mater/tukitoimet_aiku.doc). Turun ammatti-instituutin strategiassa on kuitenkin asetettu tavoitteet maahanmuuttajaopiskelijoiden määrän lisäämiseksi (Lehtinen 2006b). Jotta niihin tulostavoitteisiin päästään, on organisaation kehitettävä laaja-alaisesti toimintatapojaan. Myös opiskelijavalintoja tekevien on oltava hyvin tietoisia strategisista tavoitteista ja käytännön tukimahdollisuuksien järjestämisestä.

Kuten projektin aikana kävi ilmi, koulutusten suunnittelijat eivät aina ole osanneet varautua suunnitteluvaiheessa tukipalvelujen rahoittamiseen. Yhtenä syynä on varmasti ollut rahoitusmallin selkiintymättömyys. Yhdellä koulutuslallalla saattaa olla useita eri rahoitusmuodolla opiskelevia opiskelijoita ja jokaisella rahoitusmuodolla on omat tapansa rahoittaa päällekkäisresursseja vaativa tukiohjaus. Siksi jatkossa on varmistettava, että kaikki koulutussuunnittelussa mukana olevat tietävät, miten rahoittaa eri rahoitusmuodossa olevien erilaisten opiskelijoiden tukitoiminta.

Ammatillisen kielitaidon kehittymisen edistäminen ja tukeminen on yksi tärkeimmistä maahanmuuttajien tukipalveluiden tavoitteista. Näyttötutkintoon

tähtäävän maahanmuuttajaopiskelijan on kyettävä saavuttamaan riittävä kielitaito opintojensa aikana, jotta hän tulisi selviytymään hyvin työelämän haasteista. Tukeva ote–projektin tiimi ehdotti raportissaan (Haapasaari 2006), että Turun ammatti-instituutissa ryhdytään toimenpiteisiin alakohtaisten ammatillista peruskäsitteistöä ja kielitaitoa mittaavien kartoitusten järjestämiseksi heti opintojen alussa. Näin saataisiin jokaiselle henkilökohtainen suomen kieleen liittyvä opiskelusuunnitelma, jonka etenemistä seurataan tehostetusti mahdollisen tukiopetuksen ja ohjaustapaamisten puitteissa. Lisäksi tiimi ehdotti kokeiltavaksi soveltuville aloille ammattisanaston valmennusjaksoa ennen varsinaisia ammattiopintoja. Tällaista kielellisesti valmistavaa jaksoa on toteutettu usean vuoden ajan menestyksekkäästi Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen linja-autonkuljettajien koulutusohjelmassa.

Tukipalvelujen tarjonta pitää suunnitella systemaattisesti organisaation tasolla. Aikuiskoulutuksen koulutuspäivänä syyskuussa 2006 (Organisaatiomuutos 2006) esitettiin tärkeä muutosehdotus. Koko aikuiskoulutuksessa lukujärjestykset tulisi laatia yhteisten pelisääntöjen mukaan. Ehdotettiin, että kaikissa koulutuksissa varattaisiin sama viikonpäivä valinnaisaineita varten.. Näin myös tukiopetustarjonta voitaisiin sijoittaa valinnaisaineen koulupäivään, jolloin etenkin perheellisten opiskelijoiden osallistuminen helpottuisi.

Maahanmuuttajaopiskelijoiden tukipalvelumallin toteutusehdotus on osa käynnissä olevaa laajaa kehittämistyötä. Toivon, että Tukeva ote-projektin aikana alkanut maahanmuuttajaopiskelijan tukitoiminta vakiintuu nopeasti osaksi Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen tukipalveluja. Toivon myös, että tässä työssä esitetyt tulokset ja ehdotukset ovat avuksi, kun Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutus uudistaa organisaatiotaan ja suunnittelee ohjaus –ja tukipalvelutoimintansa uudelleen järjestämistä.

Lähteet

Aunola, U. & Korpela, J. 2006. Tilannekatsaus maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavasta koulutuksesta lukuvuonna 2005–2006. Opetushallitus. Moniste 11/2006. Helsinki: Edita Prima Oy.

Forsander, A., Ekholm, E. & Saleh, R. 1994. Monietninen työ haaste ammattitaidolle. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksen täydennyskoulutusjulkaisuja 9. Hakapaino Oy, Helsinki.

Hakuopas Ansökningsguide 2005. Turun ammatti-instituutti. New Print Oy 2004.

Korpela, H. 2004. Kunnan kotouttamisohjelma maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen tukena. Teoksessa U. Aunola (toim.) Maahanmuuttajat ammattia oppimassa. Opetushallitus. Helsinki: Hakapaino Oy. 30-34.

Koskimäki, T. 2004. Maahanmuuttajien ammatillinen koulutus. Teoksessa U. Aunola (toim.) Maahanmuuttajat ammattia oppimassa. Opetushallitus. Helsinki: Hakapaino Oy. 10-21.

Koulutusopas 2006. Ammatillinen ja lukiokoulutus sekä vapaa sivistystyö. Toim. A. Nyman. Opetushallitus. Rauma: Kirjapaino Oy West Point. 265-286.

Kuisma, K. 2001. Maahanmuuttajat ammatillisessa peruskoulutuksessa – selvitys koulutuksen käytännöistä. Opetushallitus. Moniste 18/ 2001.

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 1999. Opetushallitus. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Maunonen-Eskelinen I., Kaikkionen, L. & Clayton, P. 2005. Counselling Immigrant Adults at an Educational Institution. Teoksessa Launikari, M. & Puukari, S. Multicultural Counselling. Theoretical Foundation and Best Practices in Europe. Jyväskylä: Kirjapaino Oma Oy.

Päivärinne, S. 2004. Kunnan kotouttamisohjelma ja ammatillinen koulutus. Teoksessa U. Aunola (toim.) Maahanmuuttajat ammattia oppimassa. Opetushallitus. Helsinki: Hakapaino Oy. 24-29.

Talib, Mirja-Tytti, 2005. Eksotiikkaa vai ihmisarvoa. Opettajan monikulttuurisesta kompetenssista. Suomen kasvatustieteellinen seura. Turku: Painosalama Oy.

Uusikylä, P., Tuominen, A., Reuter, N. & Mäkinen, A.-K. 2005 Kannattaako kotoutumiskoulutus? Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen arviointi. Työvoimapolitiittinen tutkimus 267. Työministeriö. Hakapaino Oy, Helsinki.

Ylikotila, Minna 2001. Turun kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelma. Turun kaupunginhallitus 19.11. 2001 §1165.

Internet lähteet:

AiHe-aikuiskoulutuksen henkilökohtaistaminen projekti.:

www.oph.fi/nayttotukinnot/aihe. Sivut päivitetty 14.3.2006. Viitattu 16.8. 2006

Hildén, Tuija 2005. Suomen kielen oppimisen tuki ja ohjaus TAKK:ssa. Katsaus 21.11. 2005. Internetsivustossa:

http://www.amiedu.net/jokeri/suomenkieli/mater/koulutuksenavuksi/mamuopiskelijan_opiskelujaohj_kuvio.doc Viitattu 1.9. 2006.

Jokeri-hanke:

<http://www.amiedu.net/jokeri/ohjausjatuki/malleja.htm>. Viitattu 8.8.2006

Opintojen tukitoimet aikuiskoulutuskeskuksissa:

http://www.amiedu.net/jokeri/ohjausjatuki/mater/tukitoimet_aiku.doc.

Viitattu 25.8. 2006

Julkaisemattomat lähteet:

Haapanen, Matti 2006. Koulutuspäällikön haastattelu 1.9. 2006.

Haapasaari, Mia 2006. Tukeva ote –raportti OPH:lle

Heko-tiimin kokousmuistio 2005. Kokousmuistio päiväyksellä 17.10. 2005

Heko-tiimin kokousmuistio 2006. Kokousmuistio päiväyksellä 16.1. 2006

Kallio Maria 2006 Turun ammatti-instituutin Ohjausfoorumi –
keskustelutilaisuus 11.1. 2006 Turun ammatti-instituutissa.

Kansainvälisyysyksikön kalvosarja. Turun ammatti-instituutin
kansainvälisyysyksikön esittely kalvosarjana.

Lehtinen Päivi 2006 Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen vuoden 2005
tulokortiston esittelytilaisuudessa 5.1. 2006.

Lehtinen, Päivi 2006 a. Aikuiskoulutuksen aloitustilaisuus 7.8. 2006

Lehtinen, Päivi 2006 b. Sähköposti päivätty 4.9. 2006

Muistiinpanot 16.4. 2005. Maahanmuuttajaopiskelijatuki infopäivä.

Ohjaavien opettajien tiimipalaveri 3.2. 2006. Muistiinpanot.

Ohjausfoorumi –keskustelutilaisuus 11.1. 2006 Turun ammatti-instituutissa.

Organisaatiomuutos 2006. Koulutuspäivä 15.9. 2006 Lemminkäisen koulutalon Alabama-ravintolan kabinetissa.

Volosatova, Ljudmila 2005. Haastattelu 19.12. 2005

Vuoden 2005 mittaritietoja. Sähköposti Merja Uusitalolta 6.2. 2006

Liite

MAAHANMUUTTAJAOPISKELIJAN TUKITOIMET TAI:n AIKUISKOULUTUKSESSA

Kansainvälisyysyksikkö voi tukea muiden yksiköiden maahanmuuttajaopiskelijoita ja ammattiaineiden opettajia seuraavissa tilanteissa:

- kun opiskelijan suomen kielen taito vaikeuttaa ammattiopintoja
- kun pitää selkokielistä opetusmateriaalia
- kun tarvitaan tukea kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen
- kun pitäisi kehittää opiskelijan työnhakutaitoja tai työelämävalmiuksia
- kun opettaja tarvitsee tukea opiskelijan ohjauksessa

Uusina yhteistyömenetelminä tarjoamme mm.

- suomi toisena kielenä opettajan osallistumista ammatilliseen opetukseen
- opetusmateriaalin toimittamista suomi toisena kielenä opettajan käyttöön ennen mahdollisia tukiopetustunteja
- yhteisten selkokielisten materiaalien tuottamista
- muita yhdessä suunniteltavia toimintamalleja

ÄLÄ JÄÄ YKSIN POHTIMAAN, VAAN OTA YHTEYTTÄ!

Kansainvälisyys yksikön koulutussihteeriin

Lucy Volosatovaan puh. 34801